

CITEVA CAZURI DE AMPLASARE CURIOASĂ A CUIBURILOR
UNOR PĂSĂRI

S. PAȘCOVSCHI

Într-o comunicare precedentă am descris unele aspecte particulare în cuibăritul câtorva specii de păsări (Pașcovschi, 1958). În cele ce urmează se reia problema cu alte exemple.

În parcul Școlii Silvice din Timișoara am făcut multe observații asupra stâncuțelor (*Corvus monedula*). Ele cuibăresc aici de obicei în scorburile stejarilor seculari, la înălțime destul de mare deasupra pământului, uneori și în clădiri. Dar, se pare că într-un timp numărul perechilor a ajuns să depășească numărul locurilor potrivite pentru cuibărit; de aici au apărut unele abateri de la normal.

Un prim caz interesant au fost încercări de cuibărit într-o scorbură așezată la baza unui stejar bătrîn; intrarea era o crăpătură lunguiață la aproximativ 50 cm de la pământ; mai jos scorbură se lărgea, iar fundul ei era la nivelul solului din jur. Ca o curiozitate notez că într-unul din anii precedenți în această scorbură era un cuib de bărzăuni (*Vespa crabro*). Prima dată am găsit aici două ouă de stâncuță la 26.IV.1944; ele erau depuse direct pe resturi de lemn putrezit de pe fund, fără nici un fel de cuib. În dorința de a nu deranja păsările la clocit nu am mai controlat cuibul în acel an. În anul următor, la 21.IV., am găsit patru ouă, de asemenea fără cuib adevărat, iar la 9.V. erau trei pui abia eclozați și două ouă.

În aceeași perioadă am găsit în același parc și câteva cuiburi de stâncuțe construite pe arbori, fără nici un adăpost. Asemenea cazuri au fost citate în străinătate, dar la noi nu au fost semnalate în trecut (Dombrowski—Linția, 1946*). Un prim caz a reprezentat de fapt, o trecere de la cuib în scorbură la cuib deschis. Era așezat în vârful rupt și așchiat al unui stejar bătrîn; lateral era sprijinit într-o

*) Manuscisul traducerii lui Linția a fost încheiat cu mult înainte publicării; astfel, nu s-au putut introduce în el datele expuse aici, care i-au fost comunicate pe măsura culegerii lor.

parte de o bucată verticală de lemn rămasă la marginea rupturii. Cuibul era inaccesibil, dar, din cât se putea observa de jos, semăna cu cele găsite mai târziu.

Acestea din urmă erau așezate toate în arbori bătrâni de pin neted american (*Pinus strobus*), majoritatea în vîrfuri, iar unul aproximativ la mijlocul arborelui. Toate semănau între ele. Erau construite în mare parte din ramuri groase, aruncate foarte nemeșteșugit unele peste altele; se vedea că erau clădite de niște păsări care nu se prea pricep să construiască un cuib deschis durabil. Dimensiunile erau foarte mari comparativ cu mărimea stăncuței, mai mari decît ale cuiburilor obișnuite de cioară grivă sau de cea de semănătură. O pontă de patru ouă de stăncuță a fost scoasă la 14.V.1944 dintr-un astfel de cuib, construit chiar în acea primăvară.

Mai înainte, însă, am găsit cuibărind în aceste cuiburi alte păsări — ciufi de pădure (*Asio otus*) și șoimi ai rîndunelilor (*Falco subbuteo*) (Pașcovschi, 1958, 1965). Cîțiva ani nici nu am putut stabili ce pasăre le construia de fapt. Interesant este că în două cazuri noile gazde par să fi gonit stăncuțele imediat ce acestea au terminat construcția cuibului nou. Astfel în 1942 o pereche de ciufi și în 1945 o pereche de șoimi au clocit în cuiburi noi, recent construite.

Relativ la clocitul ciufilelor în cuib de stăncuță țin să relev un amănunt interesant. În 1944 ciufii s-au instalat într-un cuib vechi, unde au mai clocit cu succes în 1942. La 21 aprilie ciuful clocea pe șase ouă. La 2.V. pe pămînt sub cuib s-au găsit morți doi pui abia ieșiți din găoace; în cuib mai erau încă doi pui tot atît de mici și două ouă. La 8.V., iar doi pui morți, unul tot abia ieșit, altul cam de o săptămînă. La 12.V. s-a mai observat în cuib ciuful bătrîn și un pui măricel, dar în ziua următoare și acesta din urmă a fost găsit mort pe pămînt. Examinînd cuibul mai de aproape am văzut că era complet deteriorat; a rămas numai baza cu totul aplecată într-o parte și fără nici un fel de albie. E de mirare că ouăle nu au căzut în timpul clocitului, iar puii, care se mișcau, desigur nu s-au putut menține.

Astfel, comportarea acestei perechi a confirmat părerea că ciuful nu aduce nici un fel de îmbunătățiri cuibului străin, pe care îl ocupă (Brehm, 1911). De asemenea, ea a infirmat categoric greșeala pe care o făceam la început, presupunînd că ciufii însăși ar fi putut construi asemenea cuiburi.

Tot în 1944 o pereche de ciufi au cuibărit în apropiere în scorbura unuia din stejarii uriași din parc. În cursul lunii aprilie am observat deseori un ciuf șezînd aproape de intrarea în scorbura. La 2.V. am văzut la intrarea scorburii un pui aproape gata să zboare, la 5.V. am urmărit scena hrănirii, seara devreme, încă, pe lumină bună, cînd un adult a adus un șoarece în cioc și l-a dat puiului, care îl aștepta la intrare. La 8.V. doi pui au părăsit scorbura, iar după două zile a plecat și al treilea.

Faptul pare deosebit de interesant, fiindcă la noi în țară cuibăritul în scorburi nu s-a observat în trecut (Dombrowski, 1912), iar în literatura străină a fost semnalat rar, numai în anumite regiuni (Naumann—Hennicke, 1897 — 1905).

Interesant este că în tot timpul am observat și stâncuțe intrând în aceeași scorbură. Probabil, în interiorul trunchiului scorbură se bifurca și adăpostea două cuiburi de păsări, atât de diferite (examinarea mai aproape a scorburii nu era posibilă).

Cîteva cazuri curioase au fost observate la păsările cîntătoare.

Strinciocul roșietic (*Lanius collurio*) la noi în țară este cunoscut ca o pasăre care își clădește cuiburi în tufe, la înălțime relativ mică (Dombrowski, 1912). În străinătate există informații asupra cuiburilor așezate direct pe pămînt. (Menzbier, 1895). La 6.VII.1952 am găsit un cuib cu patru ouă la Gurghiu, jud. Mureș, în islazul umed al Mocearului; cuibul era așezat pe pămînt în iarbă, la baza unei tufe de mesteacăn pufos (*Betula pubescens*).

Codroșul de grădină (*Phoenicurus phoenicurus*) este citat la noi ca o specie care cuibărește exclusiv în scorburi de arbori (Dombrowski, 1912). O pereche din această specie și-a ales locul de cuibărit în mijlocul Bucureștiului, în parcul de la Bufet (Șoseaua Kiseleff), într-un stîlp metalic de model vechi pentru lumină electrică. Stîlpul era gol, iar la aproximativ 1,2 m deasupra pămîntului avea o spărtură prin care intrau păsările. Cuibul era împletit în jurul firelor electrice izolate din interiorul stîlpului. La 9.VI.1958 cuibul era încă gol și codroșii erau ocupați cu finisarea albiei; la 5.VII erau pui de aproximativ o săptămînă.

Alt cuib interesant de aceeași specie a fost văzut la 4. VI. 1965, în pădurea Buriășu, aproape de gara Periș de pe linia București — Ploiești. Era așezat în căsuța de termometre a unei stații meteorologice instalate în mijlocul pădurii. Pe podeaua căsuței într-un colț era îngrămădită neregulat o mulțime de materiale diverse, iar la mijloc era împletit ceva mai îngrijit cuibul propriu-zis. Păsările intrau și ieșeau într-un loc unde șipcile peretelui erau ceva mai îndepărtate. La data de mai sus erau cinci pui pe jumătate crescuți. Observatorul-meteorolog a povestit că păsările nu se temeau de loc de el; în timpul clocitului femela nu părăsea cuibul nici cînd el deschidea căsuța și umbla mai mult la aparatura meteorologică.

În literatura străină există o mențiune asupra cuibăritului pițigoiiului mare într-o căsuță termometrică (Dementiev și Gladkov, 1954).

Cuibăritul frecvent al codroșului de munte (*Phoenicurus ochrurus*) în interiorul clădirilor și faptul că, în cazul așezării lui pe grinzi descoperite, cuibul este foarte voluminos, sînt de mult cunoscute în literatură (Naumann—Hennicke, 1897 — 1905). Personal am observat cîteva cazuri. Interesant a fost un cuib găsit în 1955 în cabana Dochia pe Ceahlău. Era așezat pe grinda descoperită într-o cameră,

care de obicei servea ca depozit de alimente; dar uneori înnoptau turiștii în ea. Păsările intrau și ieșeau printr-un geam spart la colț. La 12—14.VI femela clocea pe 5 ouă, fără să se sinchisească de oamenii care circulau prin cameră. După spusele cabanierului, cuibul era folosit în fiecare an; puii sburători mai rămăneau câteva zile în cameră, unde părinții le aduceau hrană. În paranteză adaug că am mai observat o dată un pui sburător de codroș de munte, vinând foarte liniștit muște în bufetul cabanei turistice de la poalele muntelui Ciucaș, jud. Prahova (22.VII.1961).

Sîntem obișnuiți cu cuibăritul privighetorii comune (*Luscinia megarhynchos*) pe pămînt. În literatura străină există informații asupra cuiburilor așezate la înălțime pînă la 1 m deasupra pămîntului, iar în desigur de iederă chiar pînă la 4,5 m. (Dementiev și Gladkov, 1954). Din numărul mare de cuiburi cercetate în țară, am găsit unul singur care nu era pe pămînt; era așezat între ramuri dese ale unei tufe mici la peste un m. deasupra pămîntului. A fost găsit în Pădurea Verde lîngă Timișoara și la 14.VI.1942 conținea patru ouă. Interesant este că partea externă a cuibului era construită din frunze uscate de stejar, foarte slab prinse între ele, exact ca la cuiburi așezate direct pe pămînt.

Un cuib interesant de pițigoi mare (*Parus major*) a fost găsit la 26.IV.1937, tot în Pădurea Verde; era așezat în interiorul unei stive de lemne de foc fasonate. Cuibul foarte voluminos avea o formă lunguiață, fiind prins între două bucăți de lemn paralele; era clădit mai ales din păr de căprioară cu puțin mușchi. La 28.IV. conținea 11 ouă. Notez în paranteză că în literatura străină cuibăritul în stive de lemne este indicat pentru codroș de grădină (Dementiev și Gladkov, 1954).

Ultimul caz curios printre păsările cîntătoare este al unui pițigoi de brădet (*Parus ater*). În literatura străină există indicații că ar cloci „printre rădăcini sub nivelul solului” și chiar „în găuri făcute de șoareci sau cîrțițe” (Dementiev și Gladkov, 1954; Naumann — Hennicke, 1897 — 1905). Totuși, cred că merită să fie descris și cazul de mai jos. Cuibul a fost găsit la 10.VI.1955 pe muntele Chica Baicului, în apropiere de Bicaz, într-un arboret tînăr de molid, pe un versant foarte repede, expus spre sud. Intrarea în galerie era la baza arborelui, în aval, printre rădăcini groase, întinse la suprafață. Aceste rădăcini, probabil apărau foarte bine cuibul de a fi inundat de apă care se scurgea pe versant. Intrarea era acoperită, parcă dinadins, de două pietre plate, care abia lăsau loc ca pițigoii să se strecoare pe margine. Galeria, destul de lată, cobora vertical în jos, astfel că de sus se putea vedea cuibul așezat în fundul ei, la adîncime de aproximativ 30—35 cm. În cuib erau pui de abia eclozați și încă 2—3 ouă.

Dintre păsări acvaticе, se cunoștea pînă acum că lișița (*Fulica atra*) în condițiunile noastre construiește numai cuiburi plutitoare; la găinușa de apă (*Gallinula chloropus*) se observă o diversitate mai

mare în amplasarea cuibului. Dar, din câte știm, la nici una din ele nu a fost semnalat cuibăritul pe plaur. De fapt, nu este vorba de suprafețe întinse de plaur adevărat, ci de niște insulițe plutitoare minuscule, cărora localnicii din Deltă le zic tot „plauri“. Suprafața lor nu depășește de obicei un m²; de obicei poartă ceva vegetație, uneori chiar câte o salcie tină. Pe un astfel de „plaur“ pitic un cuib de lișiță cu 6 ouă a fost găsit pe lacul Sărătura Murghiolului la 16.V.1969, iar unul de găinușă de apă cu 14 ouă (!!) în balta Somova, lângă Tulcea la 20.VI.1965.

QUELQUES CAS CURIEUX D'EMPLACEMENT DES NIDS DE CERTAINS OISEAUX

Résumé

L'auteur a observé pendant deux années succesives une paire des corneilles-choucas (*Corvus monedula*), qui ont déposé leurs oeufs dans un large trou à la base d'un chêne géant, de sorte que ces oeufs se trouvaient au niveau du sol sur les débris de bois, sans aucun nid. Quelques nids de la même espèce avaient été placés sur les branches de grands pins (*Pinus strobus*); ces nids étaient tout-à-fait ouverts, très grands, mais peu solides. Dans plusieurs cas ils furent occupés par d'autres oiseaux, tels que le hibou moyen-duc (*Asio otus*) et le faucon hobereau (*Falco subbuteo*).

L'auteur a observé aussi un hibou moyen-duc qui nichait dans le trou d'un gros chêne (un cas jusqu'à présent inconnu en Roumanie où cette espèce niche habituellement dans les vieux nids des autres oiseaux).

Parmi les oiseaux chanteurs l'auteur a observé :

— un nid de la pie-grièche ecorcheur (*Lanius collurio*) sur le sol, à la base d'un jeune bouleau ;

— un nid de la rouge queue à front blanc (*Phoenicurus phoenicurus*) à l'intérieur vide d'un poteau métallique d'un réseau électrique ; un nid de la même espèce à l'intérieur de la caisse-abri des thermomètres d'une station météorologique en fonction, placée dans la forêt.

— un nid de la rouge-queue noire (*Phoenicurus ochurus*) à l'intérieur d'une cabane touristique de haute montagne, dans une chambre qui servait habituellement comme dépôt pour les aliments, mais était occupée parfois par des touristes pendant la nuit ;

— un nid du rossignol-philomèle (*Luscinia megarhynchos*) dans un arbuste touffu à plus d'un mètre au-dessus du sol ;

— un nid de la mésange-charbonnière (*Parus major*) parmi du bois de chauffage façonné en stère.

— un nid de la mésange noire (*Parus ater*) dans un trou souterrain, profond d'environ 30—35 cm, situé parmi les grosses racines d'un épicéa.

Parmi les oiseaux aquatiques l'auteur cite un nid de la foulque macroule (*Fulica atra*) et un nid de la poule d'eau (*Gallinula chloropus*), tous les deux placés sur des îlots flottants minuscules.

B I B L I O G R A F I E

- BREHM A. E. 1911, *Die Vögel*, in „Brehms Tierleben“, vol. VIII, Leipzig und Wien.
- DEMENTIEV G., 1954, GLADKOV *Ptiți Sovietskogo Soiuză*, vol. V—VI. Moscova.
- MENZBIER M., 1895, *Ptiți Rossii*, Moscova.
- NAUMANN J. F., 1897, *Naturgeschichte der Vögel*.
- HENNICKE K. R., 1905, *Mitteleuropas. Gera-Untermhaus*.
- PAȘCOVSCHI S., 1953, *Citeva cazuri curioase de cuibărit*, Vânătorul și Pescarul Sportiv, N. 3.
- PAȘCOVSCHI S., 1965, *Cuibăritul șoimului rindunelelor*. Ibidem N. 2.

Primit : 16.III.1973.

B-đul Dimitrie Cantemir,
nr. 3, Sc. A, ap. 3.
București